

บทที่ 1

บทนำ

ที่มา และความสำคัญของปัญหา

สถาบันทางสังคมทุกสถาบันย่อมมีลักษณะโครงสร้างหน้าที่ และบทบาทเฉพาะตัวที่ต้องปฏิบัติตามแต่สังคมจะมอบหมายให้ ตลอดจนต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่นั้นไปตามความเหมาะสมตามแรงกดดันจากข้อเรียกร้อง และความคาดหวังของคนในสังคม และต่อสภาพแวดล้อมภายนอกสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเสถียรภาพในการสนองตอบต่อความพึงพอใจของผู้ที่อยู่ในสังคม อันจะทำให้สถาบันนั้นๆ มีความหมาย หรือความสำคัญที่จะดำรงอยู่ต่อไปได้ ดังที่ Talcott Parsons กล่าวว่า

...ระบบทุกระบบจะต้องกระทำหน้าที่ตามแต่จะได้รับมอบหมาย เพื่อความจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของระบบ (functional requisites) อันได้แก่การแบ่งแยกแจกแจงบทบาททางสังคม การคัดเลือกให้บุคคลเข้ามาดำรงบทบาทนั้นๆ การธำรงรักษาความรู้ ความเชื่อร่วมกัน และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ตรวจจับที่ระบบสามารถทำหน้าที่เหล่านี้ได้อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ระบบจะอยู่ในสภาวะสมดุลย์ (equilibrium) อันจะทำให้ระบบสามารถดำรงอยู่อย่างมีความหมายในสังคมได้ต่อไป (Parsons & Levy, 1979 : 145)

สถาบันทหารในฐานะระบบย่อยระบบหนึ่งในสังคม ก็มีหน้าที่และภารกิจเฉพาะเจาะจงที่ได้รับมอบหมายจากสังคมให้ปฏิบัติ และ เมื่อใดก็ตามที่สภาพแวดล้อมภายนอกระบบ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความคาดหวังของคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป สถาบันทหารก็ต้องมีการปรับตัว ตลอดจนบทบาทหน้าที่ และภารกิจของระบบเสียใหม่ เพื่อปรับเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้ให้เหมาะสม และ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อันจะทำให้สถาบันสามารถรักษาสภาวะสมดุลย์ของระบบเอาไว้ได้ และมีประโยชน์ที่จะดำรงอยู่ต่อไป

สำหรับสังคมไทย เป็นที่ประจักษ์ว่าสถาบันทหารนับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญ และมีบทบาทอย่างสูงในสังคมการเมืองของประวัติศาสตร์ชาติไทยมาตลอด นับตั้งแต่การจัดตั้งกองทัพแห่งชาติในสมัยรัชกาลที่ 5 สถาบันทหารเริ่มพัฒนาประสิทธิภาพทางการจัดตั้งองค์กร และคุณภาพของสมาชิกในสถาบันให้ก้าวไปไกลกว่ากลุ่ม หรือสถาบันอื่นๆ จนสามารถเป็นหัวหอกสำคัญในการปฏิวัติประชาธิปไตยปี พ.ศ. 2475 ได้สำเร็จ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทหารดำรงบทบาทตัวแสดงหลักในเวทีการ

เมืองไทยมาตลอด อย่างน้อยการครองค่านิยมของผู้รักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของชาติ และความเป็นเอกราชของชาติก็เป็นมูลเหตุจูงใจสำคัญที่ทำให้สถาบันทหารต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองอยู่ตลอดเวลา

แต่สำหรับสิ่งที่องค์กรกองทัพไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ก็คือความท้าทายอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองทั้งในระดับระหว่างประเทศ และระดับรัฐ ซึ่งทำให้อำนาจ และบทบาททางสังคมการเมืองของทหารที่เคยดำรงอยู่เป็นเวลายาวนานสั่นคลอนลง ยิ่งไปกว่านั้น ศักดิ์ศรี และ ความหมายของสถาบันที่มีต่อสังคมซึ่งเคยได้รับ การจัดลำดับความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ มาตลอดก็ดูจะลดน้อยถอยลงไปจนดูเหมือนว่าทหารจะต้องสูญเสียสถานะเดิม (status quo) ไปในที่สุด

การสิ้นสุดของการจัดระเบียบโลกแบบสงครามเย็น ที่มีพันธมิตรทางทหาร และการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาอาวุธเป็นกลไกหลักในการควบคุมความขัดแย้งนั้น ทำให้สถาบันทหารต้องพบกับ "ความท้าทาย" อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในปัญหาการปรับตัวในเชิงสถาบัน รวมถึงภาระ และบทบาทหน้าที่ที่สังคมคาดหวัง กองทัพ ซึ่งแต่เดิมมีการจัดบทบาท และการกำหนดภารกิจที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคสงครามเย็น จึงถูกตั้งคำถามอย่างมากว่า กองทัพจะดำรงบทบาทใหม่ เช่นไรต่อไปในสถานการณ์ยุคหลังสงครามเย็นเช่นปัจจุบัน ที่สภาพการเมืองระหว่างประเทศแปรเปลี่ยนจากความขัดแย้ง และการใช้กำลังระหว่างรัฐมาเป็นความร่วมมือ และการพึ่งพาอาศัยกันและกันทางเศรษฐกิจ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2536 : 36)

ในกรณีของกองทัพไทย ความเปลี่ยนแปลงในระดับระหว่างประเทศหลังยุคสงครามเย็น ส่งผลต่อการเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมาก เวียดนามซึ่งมีฐานะเป็นภัยคุกคามหลักในการวางนโยบายป้องกันประเทศของไทยมาตั้งแต่การเข้ายึดครองกัมพูชาในปี พ.ศ. 2522 ไม่ได้อยู่ในฐานะดังกล่าวอีกต่อไป เพราะการถอนกำลังทหารออกจากกัมพูชา ทำให้กัมพูชาปลอดจากการยึดครองของเวียดนาม อันเท่ากับว่าภัยคุกคามหลักของไทยทางทิศตะวันออกเฉียงใต้สิ้นสุดลงไปด้วย ประกอบกับการแตกสลายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทั้งโดยการสิ้นสุดของฐานะการเมือง และการคุกคามทางการทหารตั้งแต่ปี 2523-2525 เป็นต้นมา ทำให้ภัยคุกคามภายในสิ้นสุดลงด้วยเช่นกัน และยิ่งเมื่อเกิดการล่มสลายของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ในระดับโลกแล้ว การฟื้นตัวของภัยคุกคามของพรรคคอมมิวนิสต์ในไทยเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นโดยง่าย

นอกจากองค์กรกองทัพไทยจะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอกในเรื่องของการยุติของยุคสงครามเย็น (Cold war era) เหมือนดังเช่นกองทัพของประเทศอื่นๆ ทั่วไปแล้ว กองทัพไทยยังต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในทางด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม ทัศนคติ และค่านิยมของคนในชาติ ซึ่งกองทัพเกิดอาการตระหนักรู้ถึงการเปลี่ยนแปลง

แปลงเหล่านี้จากกรณีเหตุการณ์ทางการเมืองเมื่อเดือนพฤษภาคมปี 2535 ที่ทำให้การผูกขาดอำนาจทางการเมืองแบบเบ็ดเสร็จของกองทัพต้องปิดฉากลงอย่างสิ้นเชิง

สำหรับสื่อมวลชน ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ถูกจัดระบบแล้วทั้งทางด้านเทคนิค ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านสังคมเพื่อการผลิตสาร สื่อจึงมีศักยภาพที่จะทำให้สารที่ถูกผลิตสามารถแพร่กระจายไปสู่ผู้รับในวงกว้างและรวดเร็ว ดังนั้น สื่อจึงเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่ถูกมอบหมายภารกิจหน้าที่ในการสร้างโลกแห่งความเป็นจริง (Construction of reality) ในรูปแบบที่เจ้าของ หรือ ผู้ถือครองสื่อต้องการ ทั้งนี้ รวมถึงความพยายามในการแสดงเจตนา หรือ ความตั้งใจบางอย่างที่จะเสริมสร้าง ตอกย้ำ หรือ ปรับเปลี่ยน ทศนคติ ภาพพจน์ ความรู้สึกของสาธารณชนที่มีต่อเจ้าของสื่ออื่นๆ (Mouffe, 1979 : 23) ซึ่งภารกิจในการสร้างโลกแห่งความเป็นจริงนี้ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ และ สภาพแวดล้อมของผู้ถือครองสื่อ ซึ่งในส่วนของสถาบันทหารก็เช่นกัน ในภาวะที่สถาบันกำลังอยู่ในช่วงที่ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และสภาวะสมดุลงบในสังคมกำลังสูญเสียไป สื่อมวลชนที่ถูกถือครองโดยทหารก็น่าที่จะเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะปฏิบัติภารกิจในการกอบกู้ศักดิ์ศรีที่สูญเสียไปให้กลับคืนมา โดยผ่านกระบวนการการสร้างโลกแห่งความเป็นจริงดังที่ได้กล่าวแล้ว

ในยุคที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีสถานะเป็นภัยคุกคามอันดับหนึ่ง และได้รับการสนับสนุนในการทำสงครามปฏิวัติจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ทางพรรคได้ผลิตรายการวิทยุรายการหนึ่ง ออกอากาศทาง "วิทยุเสียงประชาชน" ในเขตมณฑลยูนนาน กล่าวโจมตีรัฐบาลไทยทุกวัน ทางสภาความมั่นคงแห่งชาติ และกองบัญชาการทหารสูงสุด จึงได้หารือและมีมติให้กองปฏิบัติการจิตวิทยา สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด ผลิตรายการวิทยุเพื่อตอบโต้ข้อกล่าวหาดังกล่าว ภายใต้ชื่อรายการ "เพื่อแผ่นดินไทย" โดยออกอากาศในเวลา 18.00 น. ทุกวัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 ราชการได้มีคำสั่งให้สถานีวิทยุทุกสถานี ถ่ายทอดรายการ "เพื่อแผ่นดินไทย" ทั้งนี้ เนื่องจากรายการมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ การถ่ายทอดรายการจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และประเทศชาติ

เมื่อพิจารณาเฉพาะวัตถุประสงค์ของรายการที่ประกาศออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของรายการเป็นไปเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก และภายในประเทศ และปกป้องรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งโดยปกติแล้ว บทบาทหน้าที่เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ยอมรับและเป็นความคาดหวังกันมานานในสังคมว่าเป็นภาระหลักของสถาบันทหาร ดังที่ วิชิตา เทวะผลิน (2536 : 78) กล่าวว่า การรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นอุดมการณ์ทหารไทย

แต่ในทางปฏิบัติแล้ว รายการเพื่อแผ่นดินไทยกลับถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงว่า เป็นรายการทางการเมืองที่แสดงจุดยืนของตนว่าเป็นพันธมิตรของทหารอย่างเด่นชัด และเป็นตัวแทนสะท้อนความคิด และทัศนะแบบทหารต่อประเด็นการเมือง และความมั่นคงของชาติ คือ รายการ

มักจะวิพากษ์วิจารณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มหัวก้าวหน้า ที่สนับสนุนระบบประชาธิปไตยในทางลบ ด้วยมุมมองคับแคบที่ถูกครอบงำโดยความมั่นคงทางทหาร (security-oriented perspective) ว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่มเหล่านี้ เป็นภัยอันตรายอย่างสำคัญต่อความมั่นคง และความรุ่งเรืองของประเทศชาติ เพราะมันจะนำมาซึ่งความวุ่นวาย ความสับสน และ ไร้เสถียรภาพ อันเป็นภาวะเงื่อนไขสำคัญที่เปิดโอกาสให้ระบบการปกครองแบบอื่นเข้ามาแทนที่สถานะเดิมที่ติดอยู่แล้วในที่สุด (Bangkok Post, 1993 : 4)

Jurgen Habermas (1990) กล่าวว่า ในบางครั้ง การสื่อสารที่ปรากฏออกมามักจะมีบางสิ่งบางอย่างที่แอบแฝงมากับการสื่อสารนั้น ๆ และปรากฏออกมาเป็น ปฏิบัติการทางการสื่อสาร (Communicative action) ที่เกิดขึ้น สิ่งนั้นก็คือ ความตั้งใจในการสื่อสาร (Communication intention) และข้อความที่แอบแฝงด้วยความตั้งใจทางการสื่อสาร (Intended meaning) บวกกับประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้ส่งสารในอดีต อันได้แก่ ภูมิหลัง ทักษะคิด ระบบคุณค่า วัฒนธรรม ความเชื่อ และ โลกทัศน์ที่หล่อหลอมผู้ส่งสารนั่นเอง ดังนั้น ปฏิบัติการทางการสื่อสารที่ปรากฏในรายการเพื่อแผ่นดินไทย จึงแสดงออกถึงบางสิ่งบางอย่างที่นอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ที่ประกาศไว้อย่างชัดเจน เพราะรายการได้กระทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอบทบาทของสถาบันทหารในสังคมไทยว่าเป็นกลุ่มที่ผูกขาดไว้ซึ่งการรักษาความมั่นคง และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชาติโดยไม่ยอมให้กลุ่มอำนาจอื่นใดทำการเคลื่อนไหวในทิศทางที่กองทัพเห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากรายการถูกควบคุมทางการผลิตทั้งทางโครงสร้าง และทางเนื้อหาโดยสถาบันกองทัพ การหล่อหลอมทางประสบการณ์ ความเชื่อ และ ทักษะคิดแบบทหารจึงปรากฏออกมาในรายการดังกล่าว

จุดเปลี่ยนแปลง และคลี่คลายตัวของรายการเพื่อแผ่นดินไทย เริ่มเป็นที่ประจักษ์ภายหลังวิกฤตการณ์นองเลือดเมื่อเดือน พฤษภาคม ปี 2535 เมื่อเนื้อหาของรายการได้ลดประเด็นการโจมตีทางการเมืองต่อฝ่ายที่มีแนวคิดแตกต่างจากทหารลง และหันไปนำเสนอเนื้อหาประเด็นอื่นๆ นอกเหนือจากประเด็นทางการเมือง-การทหารมากขึ้น (Bangkok Post, อ้างแล้ว) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการปรับไหวของหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ เพื่อปรับเปลี่ยนจุดยืนในการนำเสนออย่างชัดเจน

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นที่ประจักษ์ชัดยิ่งขึ้นจากถ้อยแถลงของ พลอากาศเอกกันท์ พิমানทิพย์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตรายการโดยตรง ที่ประกาศยกเลิกรายการ "เพื่อแผ่นดินไทย" แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นรายการ "ใจถึงใจ" แทนเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2535 แม้การประกาศครั้งนี้ จะได้รับการคัดค้านจากกลุ่มอนุรักษ์นิยมบางกลุ่ม เช่น กลุ่มอนุรักษ์จักรี และทางกลุ่มได้ทำการประท้วงคำสั่งดังกล่าว แต่ทางผู้บัญชาการทหารสูงสุดก็ได้ปฏิเสธที่จะทำตามข้อเรียกร้องนี้ โดยให้เหตุผลว่า "จะไม่ยอมปล่อยให้ทรพยากรของทางกองทัพ ถูกใช้เป็นสนามรบทางการเมือง" (Bangkok Post, 25 กุมภาพันธ์ 2536: 4)

การปฏิเสษดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงจุดยืนที่ชัดเจนของสถาบันทหารที่ต้องการเห็นการปรับ-เปลี่ยนแปลงบทบาทของสื่อมวลชนในความครอบครองของสถาบันทหาร จึงเป็นที่คาดหวังกันว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว น่าจะเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของวิทยุที่ถูกถือครองโดยสถาบันทหารอย่างถาวรต่อไป เพื่อให้ทรัพยากรของราชการถูกใช้ในทิศทางที่เป็นประโยชน์ในวงกว้าง มากกว่าจะเป็นกระบอกเสียงของกลุ่มอำนาจใดอำนาจหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว

งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป และท่ามกลางความพยายามของสถาบันทหารที่จะมองหาจุดยืนใหม่ อันจะทำให้สถาบันทหารสามารถดำรงอยู่ได้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยที่รูปแบบ เนื้อหา และกระบวนการสร้างความหมายของรายการที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ได้ทำหน้าที่ของมันในฐานะกลไกที่จะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการปรับเปลี่ยนของบทบาท หน้าที่ และ ฐานะตำแหน่งของสถาบันทหาร โดยพิจารณาจากช่องทางการสื่อสารของสถาบันทหาร โดยใช้รายการวิทยุ "ใจถึงใจ" เป็นสื่อว่า รายการถูกสร้างขึ้นภายใต้โครงสร้างทางองค์กรแบบใด และมีหลักการนโยบายอย่างไร ตลอดจนมีรูปแบบ และเนื้อหาในการนำเสนอ ในฐานะที่เป็นกระจกสะท้อนกิจกรรมของสถาบันทหาร เพื่อสร้างภาพให้สาธารณชนเห็นว่า รายการวิทยุของสถาบันทหารได้ปรับเปลี่ยน บทบาท หน้าที่ และการนำเสนอเนื้อหาของตนไปในทิศทางใด

ปัญหาคำวิจัย

1. ลักษณะทางโครงสร้างขององค์กรผู้ผลิตรายการ "ใจถึงใจ" มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปรับบทบาทของสถาบันทหารอย่างไร
2. รูปแบบ และเนื้อหาของรายการ "ใจถึงใจ" มีลักษณะอย่างไร ที่สะท้อนถึงการปรับบทบาทของสถาบันทหารในสังคมไทยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะโครงสร้างขององค์กรผู้ผลิตรายการ กับการมีส่วนกำหนดกระบวนการการผลิตรายการใจถึงใจ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการปรับบทบาทของสถาบันทหาร
2. เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะรูปแบบ และ เนื้อหาของรายการใจถึงใจที่สะท้อนให้เห็นถึงการปรับบทบาทของสถาบันทหาร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะรายการ "ใจถึงใจ" ที่ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม จนถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2536 เป็นเวลา 2 เดือน ซึ่งเป็นเวลาที่รายการได้ทำการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเนื้อหาแล้ว

ข้อตกลงเบื้องต้น

ลักษณะโครงสร้าง และนโยบายขององค์กรผู้ผลิตรายการ "ใจถึงใจ" มีส่วนในการกำหนดเนื้อหารายการ

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

รายการวิทยุของสถาบันทหารกำลังอยู่ในช่วงการปรับบทบาท และหน้าที่ เพื่อสร้างสภาวะสมดุลกับระบบย่อยอื่นๆ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถาบันทหาร หมายถึง องค์กรหนึ่งที่ดำรงอยู่ในระบบสังคม เพื่อปฏิบัติภาระหน้าที่หลักทางความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สังคมมอบหมายให้ และเป็นบทบาทหน้าที่ที่สังคมคาดหวัง

รายการวิทยุ "ใจถึงใจ" หมายถึง รายการนิตยสารทางอากาศ ผลิตโดยสำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยการบันทึกเทปเพื่อออกอากาศทางวิทยุทุกวันจันทร์ ถึงวันอาทิตย์ เวลา 18.00-18.15 น.

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่ง หรือสถานภาพของบุคคล หรือองค์กร ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวัง (expectation) ของสังคม หรือบุคคลทั่วไป

หน้าที่ หมายถึง ภารกิจที่บุคคล องค์กร หรือ กลุ่มต้องปฏิบัติเพื่อให้บุคคล องค์กร หรือกลุ่มนั้นๆ มีประโยชน์ (function) และดำรงอยู่ได้ในสังคม

ความมั่นคง หมายถึง สภาวะที่รัฐปลอดพ้นจากการคุกคามทางดินแดน และอำนาจ
อธิปไตย ตลอดจนความไร้เสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ภายในประเทศ

กระบวนการผลิตรายการ หมายถึง ขั้นตอนต่างๆ ในการจัดทำรายการนิตยสาร
ทางอากาศ ใจถึงใจ ก่อนนำไปออกอากาศสู่ผู้รับสารในช่วงเวลา 18.00-18.15 น. ทุกวันจันทร์ ถึง
วันอาทิตย์

รูปแบบรายการ หมายถึง รูปแบบการนำเสนอรายการนิตยสารทางอากาศ ใจถึงใจ

เนื้อหารายการ หมายถึง เนื้อหาที่เป็นเรื่องราว ข่าว ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่
รายการนำเสนอแก่ผู้รับสาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยนี้คาดว่าจะสามารถชี้ให้เห็นถึง บทบาท หน้าที่ ของรายการวิทยุที่ถือ
ครองโดยสถาบันทหารที่พยายามแสดงให้เห็นให้สาธารณชนเห็น
2. ผลของการวิจัยนี้ คาดว่าจะสามารถใช้เป็นแนวทาง สำหรับศึกษาด้านนิเทศศาสตร์
รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ต่อไป

ศูนย์วิทยุทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย